

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми сучасної етики

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) PhD

Освітньо-наукова програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 12 від “25” червня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми сучасної етики
Викладач	Дойчик Максим Вікторович
Контактний телефон викладача	0955702451
E-mail викладача	maksym.doichyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний, вечірній
Обсяг дисципліни	<u>3,0</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться щопонеділка з 13.00 до 15.00 в ауд. 503 (Г.к.). Онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням студентів з використанням Viber (+380955702451).
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми сучасної етики» є складовою програми підготовки аспірантів спеціальності 033 Філософія і покликана допомогти сформувати багатосторонню і системну картину сучасного етичного знання. Систематичність досягається демонстрацією єдності і взаємопереходу різних рівнів етичного теоретизування. Акцент зроблено на викладанні етики майбутнім професіоналам вищої школи з урахуванням двох складових: етики для людини і етики для фахівця. Спочатку здобувач повинен бути залучений до обговорення таких понять, як гідність, свобода, обов'язок, справедливість, любов. Повинен усвідомити їх зв'язок з можливістю внутрішньо цілісного осмисленого існування в світі. Зрозуміти небезпеку моралізаторства. Повинен переконатися в неминучості моральних дилем і спробувати віднайти їх вирішення. І тільки тоді здобувач може звернутися до проєкції моральних принципів, морального мислення і моральних переживань в сферу оцінки і конструювання соціальних інститутів і традиційних практик в умовах стрімкозмінного сьогодення. Саме в такому сенсі навчальний курс буде здатний відобразити як єдність, так і суттєву напругу між такими іпостасями особистості, як моральна людина і чесний професіонал. Таким чином, важливою є також орієнтація на формування у здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» високої академічної культури, усвідомлення важливості дотримання етичних принципів у власному науковому дослідженні. Вагоме місце при вивченні курсу займає орієнтація на інтеріоризацію етичних принципів, що особливо важливо для успішного виконання власного наукового дослідження на засадах блага.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб розвинути в молодих науковців цілісне та глибоке уявлення про стан та перспективи розвитку сучасної етики як спеціальної галузі філософського знання. Завданням навчальної дисципліни є оволодіння аспірантами глибокими знаннями про специфіку сучасного етичного знання; природу, особливості розвитку і функціонування моралі в контексті останніх наукових досліджень; засвоїти ідеї основних представників сучасної етики; поглиблено дослідити ключові проблеми сучасної прикладної та професійної етики.</p> <p>Аспірант повинен <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> різноманіття сучасних підходів до визначення предмету та завдань етики як науки; основні сучасні наукові дослідження з історії етики; основні філософсько-етичні вчення сучасності; сучасні уявлення про сутність моралі як складного соціокультурного феномену; основні теорії походження та історичні форми моралі, а також її структуру та функції; різноманіття проблем сучасної прикладної та професійної етики. <p><i>вміти</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> вести етичний теоретичний дискурс щодо актуальних питань соціальної моральної практики на високому науковому рівні; 	

кваліфіковано виявляти моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності; аргументовано вибирати рішення щодо відкритих дилемних моральних проблем; давати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтирів поведінки та діяльності.

4. Загальні і фахові компетентності

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філософії, професійній діяльності, у тому числі дослідницько-інноваційній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань, уміння їх впроваджувати в освітній і практичній діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність критично осмислювати події та явища, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду.

ЗК2. Здатність формувати дослідницьке поле власного оригінального наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання.

ЗК4. Здатність аналізувати інформацію, подану в різних наукових джерелах, формувати на їхньому тлі власну дослідницьку позицію, представляти результати дослідження у вигляді презентацій та професійно вести наукову дискусію.

ЗК8. Здатність визначення нових перспективних напрямів наукових досліджень у галузі філософії та партнерських можливостей їхньої реалізації на основі принципу спільного блага.

ЗК9. Здатність дотримуватися професійної етики, принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність до опанування глибинними знаннями в галузі філософії та на межі предметних галузей, зокрема засвоєння теорії та методології історико-філософського дискурсу, концептів, парадигм світової філософії.

СК2. Розуміння значення філософських концепцій в історії людства та їхньої важливості для розв'язання актуальних проблем сьогодення.

СК3. Здатність аналізувати соціокультурні явища та процеси з позиції фундаментальних етико-філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів.

СК4. Здатність інтерпретувати, критично аналізувати й узагальнювати філософські тексти та їхні ідеї.

СК5. Здатність фахово дискутувати в царині філософської проблематики.

СК6. Здатність планувати й організовувати науково-дослідну та викладацьку діяльність у галузі філософії, зокрема ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні просвітницькі проекти.

СК7. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

5. Програмні результати навчання

Вивчення курсу «Актуальні проблеми сучасної етики» забезпечує такі **програмні результати навчання:**

ПР1. Знати зміст найважливіших філософсько-світоглядних проблем, основні етапи розвитку філософії, наукового знання, усвідомлювати роль філософії як культурного феномену та соціального інституту, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції.

ПР2. Критично сприймати та аналізувати існуючі думки, ідеї, філософські тексти, формулювати власні гіпотези, шукати шляхи розв'язання філософських, наукових проблем.

ПР3. Виявляти основні тенденції розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі, оцінювати актуальність запланованих досліджень, використовувати філософсько-світоглядні здобутки минулого для осмислення наукових проблем сьогодення, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПР5. Застосовувати у своїй науково-дослідній роботі інструментарій і методологію міждисциплінарного характеру.

ПР10. Застосовувати у своїй науково-педагогічній діяльності фундаментальні філософські знання, концепти, теорію та методологію світового історико-філософського дискурсу, знання на межі предметних галузей.

ПР11. Уміти інтегрувати зміст історико-філософських ідей, фундаментальних етико-філософських проблем, принципів і уявлень, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів у контекст осмислення та розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем сучасності і, зокрема, українського суспільства.

ПР12. Розробляти та застосовувати методологічну базу власного наукового дослідження для вирішення актуальної наукової/ практичної проблеми в галузі філософії.

ПР14. Кваліфіковано виконувати оригінальні філософські дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі філософії, етики та допитних до них міждисциплінарних напрямках, які можуть бути опубліковані у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

ПР15. Вести філософську наукову дискусію та аргументовано відстоювати власну наукову позицію у різних комунікативних ситуаціях і зацікавлювати результатами власного дослідження.

ПР16. Працювати над власним розвитком та самовдосконаленням, ефективно визначати свої професійні можливості та пріоритети в реалізації інноваційно-дослідницьких проєктів у різних сферах суспільного життя.

ПР17. Діяти на засадах спільного блага, справедливості, соціальної відповідальності; добросовісно виконувати наукові завдання та застосовувати навички академічної добросовістності та академічної культури у професійній науково-педагогічній діяльності.

ПР18. Застосовувати навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр 1-2	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
Перший	Усі спеціальності.	Перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	лекції	сем. заняття	сам. роб.
Тема 1. Розширення предметного поля досліджень сучасної етики. Основні сучасні етичні концепції	6	4	16
Тема 2. Сучасні дослідження історії етики.	6	2	16
Тема 3. Прикладна та професійна етики	4	2	16
Тема 4. Етика науки та освіти	4	2	16
Тема 5. Екологічна етика та біоетика	4	2	16
Тема 6. Політична етика	4	2	16
Тема 7. Економічна етика та етика бізнесу	4	2	14

Тема 8. Юридична етика		4	2	14
Тема 9. Комунікативна та журналістська етики		4	2	16
ЗАГ.:		40	20	120
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень аспірантів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів. Оцінюється робота на 10 семінарських заняттях упродовж першого і другого семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 40. Максимальна кількість балів за усі відвідані лекційні заняття становить 5 балів. При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні, контрольному тестуванні під час аудиторних занять (40 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження – 5 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (5 балів).</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється аспіранту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за поточне оцінювання на семінарських заняттях, відвідування лекцій, підсумкову контрольну роботу, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність аспіранта на заняттях (у тому числі на лекційних), активність аспіранта під час семінарських занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат.</p> <p>Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.</p>			
Шкала оцінювання: національна та ECTS	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D		
	50 – 59	E	задовільно	
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Вимоги до письмових робіт	Підсумкова робота, яка проводиться у письмовій формі, повинна містити конкретні і чіткі відповіді на поставлені питання, здобувач повинен використовувати сучасні наукові джерела з філософії і методології науки. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанту відповіді.
Семинарські заняття	Оцінюється робота на 10 семінарських заняттях та контрольного тестування упродовж семестру. Максимальна кількість балів – 40.
Лекційні заняття	Максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 5 балів.
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Окремою формою індивідуальної науково-дослідної роботи аспіранта з курсу «Актуальні проблеми сучасної етики» є презентація дисертаційної роботи, методологічне обґрунтування вибору теми дисертації з обраної спеціальності, визначення актуальності, новизни, стану розробки вказаної проблеми, опис основних принципів і методів дослідження, обговорення такого проєкту на семінарському занятті. У проєкті має бути відображено авторське визначення об'єкта, предмета, мети і основних завдань дослідження, розкрито його методологічні принципи, а також те, що дає досліднику застосування тих чи інших методів при розв'язанні основних завдань дослідження. У проєкті також слід вказати філософські категорії, які використовуватимуться при розробці досліджуваної проблеми. Якщо автор дисертації розробляє новий метод дослідження, потрібно дати його філософське обґрунтування і розкрити методологічну значущість для філософської науки. У проєкті наприкінці потрібно вказати список використаних праць, в змісті яких йдеться про методи дослідження обраної теми. Виконане індивідуальне завдання оцінюється максимум у 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні, контрольному тестуванні під час аудиторних занять (40 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження – 5 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (5 балів). Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.
Підсумковий контроль	Залік (1 сем.) /Екзамен (2 сем.) (тест) Форма задачі: письмово.

8. Політика навчальної дисципліни

1. Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному аспіранту індивідуально. Неприпустимими є плагіат та списування.
2. Інформація щодо оцінки виконання індивідуального науково-дослідного завдання надається здобувачеві після представлення (у т.ч. публічного) результатів виконання роботи.
Результати індивідуального науково-дослідного завдання подаються аспірантими згідно розкладу семінарських занять на 27 тижні навчання.
Сумарна оцінка за змістовими модулями надається на 30 тижні навчання.
3. Присутність і робота аспірантів на лекційних, семінарських заняттях, іспиті є обов'язковою. Теоретичні матеріали з курсу, а також додаткові ресурси для його засвоєння є доступними на сайті дистанційної освіти (за поданим вище посиланням) та у форматі електронної інформації на сайті бібліотеки університету <http://lib.pnu.edu.ua>.
4. При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні, контрольному тестуванні під

час аудиторних занять (40 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження – 5 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (5 балів).

Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.

5. Контактні дані для онлайн допомоги та консультування:

Викладач: Дойчик М.В. , maksym.doichyk@pnu.edu.ua,

Аспірантська академічна група у viber.

Онлайн консультації також можуть проводитись з використанням Viber (+380955702451).

9. Рекомендована література

1. Аболина Т.Г. Исторические судьбы нравственности (философский анализ нравственной культуры). К., «Либідь», 1992. 196с.
2. Аболина Т.Г. Проблеми соціальної етики в сучасному суспільстві. К.: ТОВ «Знання», Київський державний університет ім.Т.Шевченка, 1999. 29с.
3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Арпохова, І.О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. осв. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Арпохова. К. : Таксон, 2016. 234 с.
5. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. [Текст] : курс лекцій. К. : Генеза, 1996. 368 с.
6. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
7. Василевська Т. Е. Етика державного управління : підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський ; за заг. ред. Т. Е. Василевської. К. : НАДУ, 2015. 204 с.
8. Гардашук Т.В. Ідея справедливості в сучасному екологізмі. *Філософська думка*, 2003. № 1. С.102 – 122.
9. Горський В.С. Історія української філософії : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський. 3-тє вид. Київ: Наук. думка, 1997. 285 с.
10. Гребеньков Г. В., Фіюлевський Д. П. Юридична етика: Навч. пос. К: Алерта, 2004. 209 с.
11. Гусейнов А.А., Апресян Р.Г. Этика [Текст]: учебник [Текст]. М. : Гардарики, 1999. 472 с.
12. Деонтологія і етика в клінічній практиці. Частина 1.: навчальний посібник / Ю.М.Казаков та ін. Полтава. 2014. 214 с.
13. Дойчик М. В. Ідея гідності в історії європейської філософії [Текст] : монографія. Видання 2-ге, доповнене. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2018. 394 с.
14. Дойчик М. В. Категорія «гідність» у філософії Імануїла Канта. Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. 2011. Вип. 14. С. 87–92.
15. Дойчик М.В. Ідея гідності людини у сократичних діалогах Платона. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць* / Гол. ред. В.М. Вашкевич. К. : «Видавництво «Гілея», 2015. Вип. 102 (10). С. 305 – 309.
16. Дойчик М.В. Гідність особистості у світлі філософського ідеалізму П. Юркевича. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць* / Гол. ред. В.М. Вашкевич. К. : «Видавництво «Гілея», 2015. Вип. 100 (9). С. 116 – 121.
17. Дойчик М.В. Метафізика гідності людської особистості у творчості Ф. Достоєвського. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки*. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2015. Випуск 19. С.32 – 38.
18. Дойчик М. В., Гоян І. М. Егалітаристський підхід до розуміння гідності людини у соціально-етичній концепції Джона Локка. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2018. Вип. 138 (11). Ч.2. Філософські науки. С. 12–16.
19. Дойчик М. В. Юстин Мученик: перший досвід філософського осмислення християнського розуміння гідності. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Філософія*. 2018. Вип. 806. С. 132–138.

20. Дойчик М. В. Ідея гідності у філософії Томаса Гоббса. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. 2018. Вип. 132 (5). С. 150–156.
21. Екологічна етика. Навчальний посібник / За ред. О.М. Шуміла. Харків: Видавництво «Право», 2015. 304 с.
22. Етика [Текст]: навчальний посібник / за ред. проф. В.О. Лозового. К.: Юрінком Інтер, 2007. 224 с.
23. Етика і політика: проблеми взаємозв'язку [Текст] [Текст] / відп. ред. В. А. Малахов. К.: Стилюс, 2001. 216 с.
24. Етика та естетика [Текст]: навч. посіб. / за ред. В.Л.Петрушенко. Рек. МОН. Львів: Новий Світ, 2000, 2011. 308 с.
25. Етика. Естетика [Текст]: навч. посібник / за наук. ред. Панченко В.І. Рек. МОН. К.: ЦУЛ, 2014. 432 с.
26. Етика: навчальний посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук та ін. К.: Либідь, 1992. 328 с.
27. Єрмоленко А.М. Екологічна етика: проблеми обґрунтування. *Практична філософія*. №2, 2003. С.190 – 200; №3, 2003. С.133 – 148
28. Журналістська етика: Посібник для підготовки до державного іспиту [Текст] / Авт. кол. За ред. В.П. Мостового та В.В. Різуна. Київ, ТзОВ «ЗН УА», 2014. 224 с.
29. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Біоетика та біобезпека: Підручник. К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
30. Історія філософії [Текст]: словник / за заг. ред. В. І. Ярошовця. К.: Знання України, 2006. 1200с.
31. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Пер. з нім. К.:Лібра, 2001. 400с.
32. Кремінський В.П., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: підручник. К.: Книга. 2009. 432 с.
33. Ларіонова В.К. Історія і теорія етики [Текст]: посібник. Ів.-Франківськ: Голіней О. М., 2015. 370 с.
34. Малахов, В. А. Етика: Курс лекцій [Текст]: навч. посіб.- 6-е вид. / Віктор Аронович Малахов. Рек. МОН України. К.: Либідь, 2006. 384 с.
35. Мовчан, В. С. Етика [Текст]: навч. посіб. / В. С. Мовчан. Рек. МОН 3-тє вид., випр. доп. К.: Знання, 2007. 483 с.
36. Надурак В. В. Система суспільної моралі: синергетичний підхід [Текст]: монографія [Текст]. Ів.-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В.Стефаника, 2014. 230 с.
37. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: Навч. посіб. К.: Кондор, 2007. 356 с.
38. Права людини та медіадіяльність: Збірник навчальних програм викладачів і викладачок журналістики / За ред. Шендеровського К. К.: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. 174 с.
39. Прикладна етика. Навчальний посібник / Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д та ін., за заг. ред. Панченко В. І. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
40. Професійна етика юриста: навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.
41. Сучасні проблеми біоетики: Навчальний посібник для позааудиторної підготовки студентів спец. «Фармація», «Клінічна фармація», «Технологія парфумерно-косметичних засобів» / За ред. В. А. Мороза. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 128 с.
42. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.
43. Хамитов Н., Крылова С. Этика. Путь к красоте отношений [Текст]: курс лекций [Текст]. К.: КНТ, ЦУЛ, 2007. 256 с.
44. Хамитов Н., Крылова С., Минева С. Этика и эстетика. Словарь ключевых терминов [Текст] [Текст]. К.: КНТ, 2009. 336 с.
45. Шиманова О. Етика і професійна етика: навч.-метод. Посібник. Л.: ПП Сорока Т. Б., 2013. 132 с.
46. Doichyk M. Cultivating dignity in Jean-Jacques Rousseau's social-ethical conception: gender aspect. *Вісник Прикарпатського університету. Філософські науки*. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2018. Випуск 21. С.16-22.
47. Doichyk M. Protestant view on Human Dignity from the perspective of Max Weber's methodological individualism: social potential. *Релігія та Соціум: міжнародний часопис*. 2018.

№ 1-2 (29-30). С. 71–77.

48. Doichyk M, Doichyk O. The Idea of Dignity in Contemporary Scientific Discourse. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 2019. 2 (2). P. 3 – 12.

49. Doichyk, M., & Doichyk, O. (2021). Epistemological Premises for the Concept of Dignity in John Locke's Philosophical Discourse. *Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences*, 4(1), 3-12.

10. Програмові вимоги

«Май мужність користуватись власним розумом» (І. Кант)

Для іспиту аспірант повинен знати зміст програмових розділів і тем навчального курсу, відповідно до яких пропонується основний перелік питань:

- Бачення предмету етики в розвідках сучасних науковців. Багатоманіття визначень етики та її різновидів.
- Ідея та поняття моралі в дослідженнях О.Дробницького та Р.Апресяна.
- Е.Макінтайр про історію етичної думки.
- Ключові етапи світової етики в дослідженнях О.Дробницького.
- Переосмислення історії світової етики в творах А.Гусейнова.
- Етика рицаря та буржуа в дослідженнях М.Оссовської.
- Етичні вчення російських релігійних філософів у дослідженнях В.Ларіонової.
- Сучасна комунікативна етика.
- Історія української етики в роботах В. Нападистої.
- Перегляд етики марксизму наступниками марксистської думки на Заході (Е.Фромм, Е.Блох, Г.Маркузе та ін.).
- Етичний аспект філософії діалогу (Н.Бубер, М.М.Бахтін, Е.Левінас).
- Сімона де Бовуар та Жан Поль Сартр про співвідношення індивідуальної та суспільної моралі.
- Принцип відповідальності Г.Йонаса.
- Дискурсивно-комунікативна етика (К.-О.Апель, Ю.Хабермас).
- Етичний плюралізм у постмодернізмі (Ж.Дерріда, М.Фуко).
- Етичний потенціал герменевтики як практичної філософії (Х.-Г.Гадамер, П.Рікер).
- Вплив філософії неопозитивізму на методологічну проблематику сучасної етики. Етичні висновки філософії Л.Вітгенштейна.
- Аналіз моральних понять у праці Дж.Мура "Принципи етики".
- Проблема аналізу мови моралі в метаетиці.
- Аналіз моральних суджень в емотивістській теорії моралі.
- Сучасні інтерпретації утилітаризму.
- Теорія справедливості Джона Ролза.
- Сучасна християнська етика в неотомізмі, неоавгустинізмі та неопротестантизмі.
- Проблема моралі в працях Бурдьє, Гідденса, Ф.Фукуями, С.Московічі, Н.Лумана.
- Р.Апресян про специфіку суспільної та індивідуальної моралі.
- Структура моралі: системно-синергетичний підхід.
- Можливості впливу на суспільну мораль.
- Т.Аболіна про моральнісну культуру в контексті соціокультурної динаміки.
- Внесок Ф.Гайека в сучасні уявлення про самоорганізацію моралі.
- Моральна психологія Дж.Хайдта, С. Кесбір, Дж. Грехем.
- Дж.Грін про мозкову активність у процесі прийняття моральних рішень.
- Дослідження емпатії Жаном Десеті, Полом Заком.
- Біологічне коріння моралі у дослідженнях Р.Александера, Ф.Де Вааля, В. Ефроїмсона.
- Пол Блум про основи моральної поведінки у немовлят.
- Етологія К.Лоренца.
- Соціологічні дослідження моралі Є.Головахи.

- Значення гідності в розвитку європейської цивілізації.
- Вітлення уявлень про людську гідність в ідеї прав людини.
- Людська гідність та проблема тортур, евтаназії, абортів.
- Національні етоси і загальнолюдська мораль: питання пріоритету і взаємодоповнюваності.
- Роль національних традицій у закріпленні сталих форм моральної поведінки.
- Етика комунітаризму (Е. Макінтайр, Ч.Тейлор).
- Моральний аспект стосунків людської особистості та нації.
- Національна вина і національна відповідальність.
- Моральний зміст поняття про Батьківщину. Патріотизм як моральна цінність.
- Місце прикладної етики в структурі сучасного етичного знання. Статус прикладної етики. Засади прикладної етики. Структура та методологічні принципи прикладної етики.
- Прикладна етика: західний досвід.
- Професійна етика.
- Професійний успіх як моральна проблема.
- Дієвість етичних кодексів.
- Етичне проектування, етичні комісії, професійно-етична експертиза.
- Поняття, предмет та структура біоетики.
- Основні принципи біоетики.
- Проблеми біомедичної етики.
- Міжнародні біомедичні документи.
- Предмет екологічної етики.
- Антропоцентризм, патоцентризм, біоцентризм, екоцентризм у відношенні до природи та живих істот.
- Етико-екологічні проблеми в міжнародних документах.
- Основні принципи екологічної етики.
- Журналістська етика.
- Кодекс етики українського журналіста.
- Моральна політика та політична мораль
- Політичний опір та громадянська непокора.
- Етика міжнародної політики.
- Моральнісні обмеження війни. Принципи справедливої війни.
- Предмет та завдання економічної етики та етики бізнесу.
- Світоглядні передумови та етичні принципи західного підприємництва.
- Моральнісні колізії бізнесу на рівні підприємства.
- Моральнісні колізії бізнесу на рівні суспільства.
- Моральні проблеми міжнародного бізнесу.
- Юридична етика.
- Т.Василевська про етику державного службовця.
- Етос науки. Імперативно-ціннісний зміст наукової діяльності. Дилеми етосу науки.
- Предмет етики освіти. Етичні проблеми сфери освіти.
- Академічна добросовісність: данина моді чи життєва необхідність?
- Етичні проблеми академічного середовища.
- Кодифікація відносин в академічному середовищі (вітчизняний та зарубіжний досвід).
- Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Викладач

М.В. Дойчик